

PROFECIA D'UN VINENT MES DE JUNY

A Antoni M. Sbert.

Quin cop al pit, aquest matí! Tot un vessant de muntanya encès del flam de la ginesta. El cor s'ha posat a repicar desafortat amb un tritlleig de festa grossa. I us he vist com si us tingués davant dels ulls, Tibidabo, Vallvidrera, mirandes obertes a l'encís del mar i de la muntanya, tan florides en aquest temps de juny que el cor es desmaia i es retorna només de pensar en la vostra flaire. I Mallorca a llevant, l'illa de les taronges d'or, que s'entreobira com una ombra enllà de la blavor marina. I a ponent i a tramuntana Montserrat i Montseny, que sembla que no pesin en la calitja matinal, com si estiguessin a punt de remuntar-se a mig aire del cel. I allà en la llunyania, la serra pirinenca, amb els cims emblanquits de la neu hivernal, que encara els encaputxa.

Ai, ginesta catalana, tan viva i encesa de color, totes les teves flames dretes cap al cel, foguera de Sant Joan que voldries arribar a les estrelles i penjar en el mantell de la nit les teves guspines! Que diferent d'aquesta ginesta francesa, tota desmaiada de color i d'aroma, els branquillons tirant a totes bandes, sense aquell esperit que t'emmenaria a volar qui sap on, si no fossin les arrels que et lliuen a la terra. Com t'enyora el meu cor i com voldria amarar els ulls en la teva claredat, i estrènyer-te en els bra-

ços com un cos de dona, amagar el rostre en la teva sina, i embriagar-me de la teva olor, ànima de la terra on creixes i floreixes!

I torno a pensar en tu, ciutat de Barcelona, tot temps tan barrejada, carnassa i alhora esperit, fum i llum, foc i cendra, tan alta, rica i poderosa un dia, sempre agitada pel neguit de les teves passions i la joia de les teves festes, avui tan trista, malmesa i abatuda, el jou al coll, la boca amordassada, i l'odi i l'enveja rosegant-te la carn com si ja fossis morta.

¿Et podré tornar a veure, recobrada la vella embranzida, però amb un seny que abans et fallava quan més et feia menester? ¿Tornaré a trobar-te, remorosa de nou com un rusc, però en les bresques una mel més pura, sense aquella sentida d'amargor que era en el cor metzina i fàstic a la boca? ¿Podran els meus ulls tornar a contemplar-te, assolellant el caseriu ran de les ones, com estol de sirenes que en sortir de l'aigua s'haguessin ajagut a reposar, emperesides, entre platja i serra?

Cansada de volar dies i mesos per l'àrid desert d'aquest temps nostre, que no té enlloc arbre ni mata on l'home i les seves virtuts puguin trobar refugi, dia ve que l'esperança no pot més i les ales se li pleguen desmaiades i està a punt de deixar-se morir de cansament i de tristesa. I el coratge, massa temps tibant sense profit, s'afluixa per no trencar-se. Ventura que l'esperit vetlla, sempre vigilant, i redreça tot defalliment i dóna al cor empenta nova.

L'esperit sap amb certesa que el riu no pot tornar a la font que li fou mare. És terra avall i no muntanya amunt

que l'aigua corre. S'entretindrà més o menys per la plana, farà potser tals marrades i voltes que qui tingui el judici lleuger i l'error fàcil proclamarà a grans crits que torna enrere. Però ni aquest engany innocent, ni la interessada cridòria dels fabricants patentats de mentida oficial, copiosament servida, matí, tarda i vespre, a la cànvida orella del badoc innombrable —oh vilesa i vergonya!—, no podran evitar que el riu vagi fent la seva ruta i arribi a mar a la seva hora.

Així aquest riu de la nostra mil·lenària civilització farà impertorbablement la seva via, deixant arreu de les terres que travessa les fecundes llavors que porta en el seu si. Ve de massa lluny i és massa cabalós i fort d'empenya perquè pugui venir-li gran mal d'aquesta nova arxada de bàrbars que li ha saltat damunt, provant un cop més de fer-li remuntar el curs de la història. Inútil la vana parleria dels falsos doctors que donen la seva virtut per esbravada i asseguruen que les seves despulles, cadàver insepult, empesten i emmetzinen la terra i són un destorb al bon ordre del món i fan impossible la humana felicitat. Són massa grollers aquests paranys perquè ningú de bon enteniment s'hi deixi caure. Els coneixem massa bé, la vostra felicitat i el vostre ordre, fets d'un jou i una tralla i els set pecats capitals sense brida que els aturi.

Quan sigui verament closa la missió provident que doneu per finida, n'hi haurà senyals tan clars que ningú no podrà errar-s'hi. I serà el primer, que l'amor i no l'interès entrelligarà la vida dels homes. I s'haurà tant estesa

la virtut que ningú no trobarà que depassi l'ordinària mesura humana. Si en som encara, de lluny de compte! Més que no és lluny la triomfal resplendor del migdia, d'aquella hora de nit d'abans d'alba, amb tan sols a llevant un no res de claredat, que no sembla el trencar d'un nou jorn, sinó el seu desig i la seva esperança.

I vana igualment serà la fúria d'aquests monstruosos exèrcits que heu armat a fi d'avassallar homes i pobles. No és pas aquesta la primera batalla dels fills de la tenebra contra l'esperit i la seva gloriosa resplendor. Altre temps éreu els bàrbars tan forts i nombrosos, i la gent que tenia comanda de mantenir la flama de l'esperit alta i potent l'havia deixada a tal punt decandir, que no semblava que es pogués salvar de la vostra escomesa. I no hagüreu pas la victòria.

Com aquells rius que s'enfonsen tot d'una sota terra per sortir novament a la llum llegües enllà, més acabats d'aigua i amb més forta empenta, així l'esperit amagà sota el mantell la mísera llàntia que restava de l'alta i poderosa foguera d'abans. I tothom la tingué per apagada i destruïda. I l'esperit va posar-se a soldada d'aquells mateixos que li volien mal, amb intent de guanyar-los la voluntat en la mesura dels serveis que els feia i del profit que en tenien, que no sempre el camí més segur és aquell que sembla no fer marrada. I mentrestant, d'amagat, seguidament, anava afegint oli a la llàntia secreta. Fins que la flama fou prou viva i forta, i ell es veié al voltant prou seguidors, i pogué declarar qui era i què volia i lluitar a cara descoberta. I vingué un temps que sem-

blava haver-se tothom ajustat sota la seva bandera i que ja no tenia cap enemic al món.

Però el bàrbar no muda sinó en l'aparença. Tot allò que no lliga amb la seva barbàrie natural no li passa més enllà de l'escorça. En els laberíntics viaranys del seu pensament, en les cavorques de la seva consciència, més somorta o més viva, sempre hi ha la mateixa fe: la de creure que en té prou de la seva voluntat i de la seva força per a anar ben governat pel món i fer la llei als altres, que és en el fons del cor el seu deler més íntim. La bondat li sembla feblesa, la mesura inútil entrebanc, el respecte a la dignitat i al pensament aliens ridícula facècia en qui el demana i gran vergonya en qui l'accepta.

I de cop l'encén una gran ràbia contra tot allò que no acaba d'entendre bé i l'exaspera, i surt furiós a destruir-ho, perquè vegi tothom que ell és home que mira el món amb ulls no entelats per cap teranyina i no es deixa esporuguir ni governar per cap mena de fantasma. I així creu afermar clarament la seva superioritat indiscutible damunt de tots els homes. Però com més la proclama a grans crits als quatre vents, més li plora en el cor la certesa que no li serà mai reconeguda; més sent segur que no podrà aclarir mai de quins secrets elixirs és composta l'excel·lència que enveja i per on passen els camins que menen dretament a posseir-la.

I li agafa una mena de follia i es rebat damunt del món, armat fins a les dents, decidit a passar-lo a sang i foc fins a reduir-lo a la seva mercè i ensenyorir-se'n. Quan li hagi posat el peu al coll, ¿qui gosarà dir que no

val més que tots aquells que té sota les plantes? I mai el món no havia passat tan greu perill com aquest d'ara, de veure tota claror d'enteniment perduda i de caure de nou en les tenebres d'aquella primera bestialitat, que tanta pena i dolor li costa i encara ha de costar-li deseixir-se'n.

Ventura que el mal duu en si mateix el principi de la seva impotència. La malícia el cega a tal punt que no pot veure clar res d'aquest món. I li surten fallats tots els pronòstics i es troba privat de menar a compliment les males obres que projecta i enceta. I els morts seran enterrats, les ruïnes reparades, les alegries de la pau faran oblidar els dolors de la guerra i la vida reprendrà per camins que no puguin menar-la a nous cataclismes.

Oh antiga mare Grècia, tan petita en l'espai i en el temps, tan gran pel seny, la saviesa i el coratge, pàtria comuna de tots els homes que estimen igualment la llibertat i la norma, far que del fons de les centúries il·lumines tots els camins de l'enteniment que no són perdedors! Tu la primera endevinares que el massa poder no temperat fa els mateixos déus injustos. Tu descobrires que la força, deslligada de la bondat i la mesura, arrels de la justícia, és l'essència mateixa del mal. Tu posares per tasca als teus herois, mirall de tot home que s'estima, de netejar la terra de monstres malfactors i gent desentranyada. I d'ençà d'aquell temps que el gran combat dura. I les forces del mal són aterrades sempre tard o d'hora, que tota contraraó i desmesura porta en ella mateixa la seva ruïna i el seu càstig.

I un vinent mes de juny tornarem a pujar a la muntanya, florida com mai de ginesta, i el galant n'enramarà el pit de l'amada, i el pare i marit, l'esposa i les filles. I a l'ombra dels pins, asseguts damunt l'herba, menjarem aquell arròs que el bo i millor de la terra i del mar de casa nostra hi posa el seu bon gust, i amb ull vigilant i mà segura encerta sempre la diligent mestressa. I després de dinar amb tota alegria, cantarem les antigues cançons, tan dolces al cor com a l'orella. I, abans el sol no es pongui, molt serà que entre tots no encertem a armar una gran sardana, la sardana de la pàtria recobrada, en camí de refer-se del mal que li han fet els seus enemics i les mans impietoses d'uns fills alienats de malícia els uns contra els altres. I potser —tant de bo!— anirà la rodona creixent i creixent, per muntanyes i plans, per masies i pobles, per ciutats i viles, fins a tenir tota la pàtria enclosa en l'anel·la. I tota la gent de bé s'hi donarà les mans agermanada, homes i dones, joves i vells, pobres i rics en alegre barreja, tots lligats en un mateix deler de pau i de concòrdia, que la sang i el dolor i la ruïna vinguts de les velles desavinences i batusses ens hauran ensenyat durament, a la fi, que no es puja la casa si no és posant-hi el coll i la voluntat i l'amor tots a l'una; tothom assegurat d'aquell just manteniment, soplug i respecte que per mèrit i feina li pertoqui.